
SANTI CORTÉS/ANNA CATALUNYA

**POESIA FRANQUISTA
VALENCIANA
(1939-1943)**

CONSIDERACIONS PRÈVIES

Tot i haver-se parlat, de vegades, de l'existència de poesia política de signe franquista produïda al nostre país i en català des de l'endemà mateix de la implantació de la dictadura, ben poca cosa han pogut dir, fins ara, els estudiosos de la nostra literatura de postguerra, els quals, a tot estirar, han adduït que no valia la pena de detenir-se en l'anàlisi d'uns papers d'una categoria literària més aviat carrinclona, raó per la qual renunciaven a escorcollar arxius a la recerca d'un corpus literari més vast del que ells coneixien. Es tracta, en efecte, de textos signats, en la majoria dels casos, per lletraferits de darrer rengle poc o gens involucrats en el nostre procés de redreçament cultural i destinats, finalment, a fer l'apologia i propaganda d'un règim autoritari i furiosament oposat al reconeixement de les reivindicacions i llibertats nacionals del poble valencià.

Ara bé, no obstant la justesa d'aquelles afirmacions, cal observar en relació als textos coneguts i als que nosaltres donem a conèixer per primera vegada en el present treball que, al marge de llur nul·lilat estètica, ofereixen un interès històric remarcable, atès que esdevenen documents imprescindibles per a l'estudi de les vinculacions entre un sector del valencianisme i el franquisme,⁽¹⁾ representen l'aportació literària dels escriptors valencians de dreta i àdhuc d'extrema dreta al conjunt de textos feixistes apareguts pertot arreu de l'Estat Espanyol, i evidencien, en darrera instància, la capacitat de submissió a una ideologia que oscil·la entre l'adhesió al nacionalisme espanyolista, d'una banda, i al regionalisme autòcton, de l'altra.

En aquest sentit, si volem construir una imatge objectiva de la realitat cultural valenciana als primers anys de postguerra, serà del tot escaient l'estudi d'aquesta mena de papers, els primers de caire valencianista, o aleatòriament

(1) Sobre els primers actes i manifestacions ratpenatistes en col·laboració amb les autoritats franquistes, cf. Manuel AZNAR SOLER-Ricard BLASCO, *La política cultural al País Valencià (1927-1939)*, València. Institució Alfons El Magnànim, 1985, p. 137 i ss.

valencianista, consentits pels mandataris franquistes i els primers, així mateix, que es pogueren llegir o escoltar, a despit de la política d'implantació de la «llengua nacional» o «del Imperio», en un dels anomenats per ells, de forma deliberadament ambigua i equívoca, «dialectos regionales».

LES NOSTRES FONTS

Els textos que ens proposem d'analitzar en aquest treball s'agrupen, en una primera divisió, en publicats i inèdits. Els primers aparegueren a les revistes i opuscles autoritzats l'endemà de la victòria per la censura franquista, com ara: l'*Almanaque de «Las Provincias»*, *Pensat i fet*, i els butlletins subtitulats: *Necrològic* i *Fallero*, tots dos editats per Lo Rat-Penat (l'un arran de l'aniversari de la mort d'En Josep Monmeneu Gómez, un dels primers presidents col·laboracionistes de l'entitat i autor, així mateix, de diverses composicions i parlaments poètics de caire franquista, i l'altre motivat pel nomenament de José María Pemán com a faller honorífic).

Els inèdits procedeixen, fonamentalment, dels poemaris presentats als Jocs Florals celebrats en aquesta primera època de la dictadura i es conserven a la biblioteca-arxiu de Lo Rat-Penat. Alguns d'ells van ésser premiats amb les distincions concedides a les millors composicions de tema patriòtic (Englantina d'Or) o religiós (Viola) o bé amb premis secundaris, però, a diferència de les Flors Naturals (publicades sistemàticament a l'*Almanaque de «Las Provincias»* dels anys corresponents), aquests no tingueren a l'abast cap canal de difusió, de forma que han romàs inèdits fins ara mateix, tret del poema «Pàtria» de Josep Maria Bayarri, presentat sota el lema de «Divisió blava» als Jocs de 1942 i inclòs al volum III de la seua *Obra Poètica*, publicada a partir del 1953.

No ens ha d'estranyar que siga precisament Lo Rat-Penat, a través de les seues llices florals o dels seus homenatges literaris, la principal proveïdora de textos franquistes, car aquesta societat (partidària gairebé sempre d'una ideologia dretana i pro-espanyolista) s'identificà, aviat, amb els plantejaments confessionals i autocràtics propugnats pel nou règim, fins al punt d'esdevenir una aliada servil del franquisme en el procés de feixistització de la nostra cultura i de convertir, àdhuc, els Jocs Florals, més en un concurs per a militants i simpatitzants falangistes i tradicionalistes, que no pas, com li és consubstancial, en un certamen per a lletraferits valencianistes nostàlgics. Lemes, com ara: «Cansons de la Nova Espanya», «Renaixensa Nacional», «Camins d'Imperi», «Cara al sol...», «Pau d'Imperi», «Reconquerir», «Divisió blava», «Liberació», «La Crehuada», «Espanya vingué a Llevant», etc., amb què s'hi presentaren alguns dels textos, que després comentarem, prou que expliciten i ratifiquen l'afirmació anterior.



DEFINICIÓ I CARACTERÍSTIQUES

Encabim sota el rètol de poesia franquista valenciana de postguerra totes aquelles manifestacions líriques —o pretesament líriques— escrites principalment al País Valencià i en la nostra llengua per poetes relacionats, d'una manera o d'altra, amb les organitzacions polítiques i culturals de la dreta regionalista local i on s'expressen, amb un estil marcadament retoricista i ostentós, sentiments inequívocs d'adhesió respecte a les personalitats, iniciatives, continguts, ideologies, etc., representatius del règim polític totalitari imposat arran de la desfeta de la República per les forces insurgents del «glorioso Movimiento Nacional».

Fet i fet, es tracta d'un conjunt de papers escrits generalment en valencià dialectalitzant, lligats estretament amb la literatura jocfloralística i fallera, inspirats sovint en tòpics vuitcentistes (com l'esposori del conquistador amb la ciutat conquistada), inèdits en llur major part i, en termes generals, impresentables a causa de llur «coentor» poètica. Però, que presenten, d'altra part, la curiositat de conèixer la participació dels lletraferits valencians «vencedors», en l'elaboració d'una poètica feixista, des d'una cultura diferencial marginada i amb una llengua no oficial, i fortament combatuda, i desvaloritzada pels ideòlegs franquistes i, fins i tot, pels mateixos escriptors, els quals, tret de ben poques excepcions, renunciaren a la modernitat introduïda amb les Normes de Castelló.

Aparegueren principalment als anys en què predominaren les ideologies d'exaltació de la victòria i de justificació de la situació político-social creada a conseqüència d'aquella i a l'etapa, així mateix, de preponderància falangista. I s'esvaniren a partir del 1943, quan es produeix la destitució de Mussolini, la dissolució de la «División Azul», es consuma el procés de funcionarització de la Falange després de la caiguda de Serrano Suñer i es qüestiona, darrerament, la continuïtat de l'Estat franquista, per part de determinades instàncies militars, que demanen al «Generalísimo» el restabliment de la Monarquia.⁽²⁾

ELS AUTORS

Una de les primeres qüestions que cal posar al descobert, pel que fa a l'autoria dels textos, és que una part considerable de la poesia franquista presentada als certàmens florals és anònima i sense possibilitats, ara per ara, d'identificació a causa de la desaparició de les pliques. Tanmateix, si confrontàssem moltes d'aquestes composicions amb altres de temàtica i categoria semblants, però, d'autor conegut, podríem observar-hi: idèntics errors ortogràfics, coincidències lèxiques rellevants i un to general bastant similar, la qual cosa ens fa

(2) Cf. Ramón TAMAMES, *La República. La Era de Franco*, Madrid, Alianza Editorial, 1983, desena edició, p. 677.

qüestionar-nos llur anonimat. Siga com siga, no arriscarem ací cap nom per temor, malgrat tot, a equivocar-nos.

Ara bé, és evident, basant-nos en la llista d'autors descoberts, l'afaiçonament dels poemes, l'ortografia arbitrària i claudicant amb què són mecanografiats, i en el fet, per últim, que només determinats escriptors podien (en aquells moments de depuració i de brutal repressió) aspirar a veure llur obra premiada amb la Flor, la Viola o l'Englantina, que es tracta de lletraferits relacionats, d'alguna manera, amb Lo Rat-Penat. En aquest sentit, a més dels escriptors que citarem més endavant, cal reportar ací els noms de: Vicent Ramírez Bordes, Bernat Ortín Benedito, Prudenci Alcon Mateu, Elies Olmos Canalda, Josep Pla Ferris, Josep Maria Giménez Fayos, i Josep Maria Olmos Fuster, que si bé, no ens consten com autors reconeguts de textos franquistes concrets, sí, almenys, hem d'esmentar-los com autors potencials dels textos anònims citats i, sobretot, com a participants en tots, o gairebé tots, els actes organitzats per la vella «societat d'aimadors...» en exaltació de les autoritats franquistes i de llurs filles.

Quant als autors identificats (bé perquè llurs obres pogueren publicar-se o bé com a resultat de l'escorcollament de les pliques), poden agrupar-se en tres sèries diferents. A la primera incloem el grup format per escriptors d'un cert renom: Josep Maria Bayarri, Pasqual Asins, Francesc Caballero Muñoz, Jesús Morante Borràs i Vicent Casp, tots amb el denominador comú, a més, d'haver-se donat a conèixer, amb major o menor fortuna, abans de l'esclafit militar. El segon, és integrat per aquells altres, més coneguts per la seva condició de presidents ratpenatistes, que no pas per llurs mèrits literaris, són: Josep Monmeneu Gómez i Josep Calatayud Bayà. I, darrerament, hi ha un tercer conjunt, on encabim un seguit de noms sobre els quals amb prou feines posem informació biobibliogràfica: Josep Vecina López, Emili Muñoz, Miquel Ferràndiz Bataller, Ricard Garrido Juan, Artur F. Palau Ximénez, F. Torrent Morant i Climent Cerdà.

Entre els integrants de les dues primeres sèries s'hi presenten diferències importants (en relació, sobretot, a llur trajectòria ideològica i cultural) que convé d'anotar, a fi d'individualitzar cadascun d'aquests autors dintre la formació de lletraferits valencians adherits a la política del règim vencedor. Així, destaquem, en primer lloc, el fet de trobar-nos-hi amb escriptors força lligats al valencianisme cultural avançat de pre-guerra i amb catalanòfils convictes, com Pasqual Asins i Caballero Muñoz i, en l'altre extrem, amb catalanòfobs radicals com Bayarri. Asins i Caballero van tenir una participació més o menys important en el procés de normalització lingüística i literària del País Valencià. Tots dos apareixen com a signants de les normes ortogràfiques pactades a Castelló, com a col·laboradors de les revistes més interessants de l'època: «Taula de Lletres Valencianes», «El Camí», «Timó», etc., i el primer com a president,



fins i tot, de l'associació Nostra Parla, constituïda en defensa dels interessos lingüístics i culturals dels Països Catalans. Bayarri, però, és un cas ben diferent, per les seues dèries antinormativistes, anticatalanistes i antiautonomistes, per bé que la seua aportació a la cultura valenciana és, en determinades circumstàncies, estimable.

Amb tot, els tres, més Josep Monmeneu, que també s'havia mostrat arran la publicació del poema «Revenja conscient»⁽³⁾ com a ideòleg d'un valencianisme lleugerament reivindicatiu, acabaren passant-se, amb armes i bagatges, al franquisme i protagonitzant moltes de les accions en pro de la «Nueva España» engegades per Lo Rat-Penat.

Gairebé tots van militar dintre les organitzacions polítiques de dreta, així: Pasqual Asins a Unió Valencianista, Josep Monmeneu a l'Agrupació Valencianista de la Dreta, Vicent Casp a Acció Nacionalista Valenciana i Bayarri fou company en acció sindical de Josep Maria Esteve Victòria (assassinat pels faistes el 1936 a causa de la seua influència dins l'obrerisme catòlic). A més a més, alguns d'ells ocuparen càrrecs directius importants a la Junta de Govern de Lo Rat-Penat, destituïda, als pocs dies d'iniciar-se la contesa, pels socis d'esquerra afectes al Front Popular.⁽⁴⁾ Tots, finalment, van professar un catolicisme ultrancer que els féu acceptar en última instància, el sollevantment facciós i la victòria posterior, com mals menors i absolutament justificables.

Durant aquells primers cinc anys de postguerra, la majoria van servir fidelitat a la llengua, tret de Morante Borràs i Calatayud Bayà que se'n despenjaren amb la publicació, el primer, de diversos poemes feixistes espanyols: «¡Navarra Inmortal!»,⁽⁵⁾ «A Carmencita Franco ¡Gallega y Española!»,⁽⁶⁾ «Leones de España»,⁽⁷⁾ «Castilla»,⁽⁸⁾ «La novia del zagalillo»,⁽⁹⁾ «A la madre de un caído por Dios y por la Patria»,⁽¹⁰⁾ etc., i el segon amb «Lo que tú eres»⁽¹¹⁾ i «Ley de permanencia»,⁽¹²⁾ tots dos de temàtica religioso-patriòtica.⁽¹³⁾ La resta, si bé hi cedí en comptadíssimes ocasions, preservà una actitud de lleialtat, no exempta, però, com hem assenyalat, de manipulacions ortogràfiques i d'ofrenes totalment gratuïtes.

TEMÀTICA

En els papers que examinem predominen —com en el cas de la poesia feixista espanyola— els aspectes doctrinals més característics de l'autoritarisme imperant: Pàtria, Imperi, Cabdillatge, Reconquesta, Religió, Anticomunisme, etc.,⁽¹⁴⁾ però les circumstàncies concretes que envoltaren l'aparició de la poesia franquista valenciana (com ara les convocatòries floralesques i la celebració de les falles) van propiciar, així mateix, la manifestació de força altres temes

(3) *El Vers Valencià* (maig 1935).

(4) AZNAR/BLASCO, *op. cit.*, pp. 162-163.

(5) Citat per Vicente CALVO ACACIO a *L'Almanaque de «Las Provincias» para 1940*, p. 512.

(6) Inèdit.

(7) «Las Provincias», 3-V-1939.

(8) «ALP 1941», p. 311.

(9) «ALP 1942», p. 240.

(10) «ALP 1943», pp. 215-216.

(11) «ALP 1942», pp. 227-228.

(12) «ALP 1943», p. 194.

(13) Altres autors de poemes feixistes espanyols que hagen fet, alguna vegada, ús del valencià en creacions poètiques o en treballs de caire diferent, són: José Ombuena, Josefina Greus Sáez, Eduardo Juli Martínez, Carlos Sentí, Salvador Bayarri i José Rico de Estasen.

(14) Cf. Julio RODRÍGUEZ-PUERTOLAS, *Literatura fascista española*, Madrid. Akal, 1986, vol. 1, p. 158.

directament relacionats amb València i amb la restauració de les seues tradicionals festes del foc i de la poesia.

Així doncs, dins el temari específicament valencià, els grans assumptes tractats per la poesia jocfloralesca són: l'entrada triomfal de les forces espanyoles d'ocupació a la capital; l'esposori de la ciutat conquerida amb el conqueridor (glossat també, des del punt de vista franquista, per Ernesto La Orden Miracle,⁽¹⁵⁾ si bé, en castellà i tenint per promesa la «Cataluña española»); el protagonisme del general Antonio Aranda en el procés de redempció de València; els actes vandàlics i sacrílegs comesos pels exaltats republicans contra les esglésies i determinades imatges de sants i verges locals; l'espiritualitat, bellesa i idealisme de les Regines, totes elles lligades amb la noblesa autòctona i amb les grans personalitats militars del règim; i darrerament, per no allargar més aquesta relació, el reviscolament de la ideologia ratpenatista i en concret de la trilogia «Pàtria, Fe, Amor», qüestionada durant l'etapa democràtica per immobilista i reaccionària i aixecada, ara, a la categoria de consigna ideal per a la construcció de l'Estat franquista:

Trilogía inmortal que si acompaña
als homens que a un Deu just comptes rendrán,
¡sois així! es pot predir que nostra Espanya
será Una, Lliure i Gran.⁽¹⁶⁾

Quant als poemes fallers, les preferències temàtiques s'inclinaren pel costat de regraciari al «Cabdill» la recuperació del foc victoriós i purificador de la falla, lliure ja de les pretensions democratitzadores i liberalitzants del període anterior; per l'exhortació a València que es complaga amb la nova situació, plena ja de joia per l'extirpació de l'heretgia i el recobriment de la festa, i finalment, per arengar els fallers infantils perquè procedesquen en un futur a la «cremà» o eliminació simbòlica dels antipatriotes.

Els textos de base temàtica espanyolista se centren, preferentment, a destacar l'amor a la «Mare Pàtria Espanyola», i a exaltar tots aquells personatges i esdeveniments de la història passada o recent que han contribuït a la consolidació de la unitat espanyola i la seua expansió, a la implantació del Catolicisme com a religió d'Estat i a la victòria del nacional-sindicalisme. Hi trobarem, doncs, repetits fins a atipar-nos els noms de: «En Jaume Lo Conqueridor», «Fray Vicent de Casp», «Pelayo», «El Cit», «Los Reys Catolichs», «Cristòfol Colón», «Felix Segón», «Juan d'Austria», «Hernan Cortés», «Nuñez de Balboa», «Pere de Valdivia», etc., i entre els coetanis: Franco, Pemán, Aranda, i d'altres «generals de neta història».

Per altra part, són així mateix privatis d'aquesta mena de papers els impropis i atacs contra la República, contra els dirigents polítics exiliats i, àdhuc,

(15) *Ibidem*, pp. 189-190.

(16) Josep CALATAYUD BAYÀ, «Enlluernament» dins «ALP 1941», p. 162.

contra Rússia en tant que enemiga de l'Alemanya i la Itàlia feixistes, i pel fet d'ésser governada pel marxisme comunista i ateu.

Naturalment, tots aquests ditirambes i aquestes invectives responen al criteri de magnificar tot el que ha propiciat l'assentament del sistema dictatorial franquista i en forma part integrant: la tradició, el cristianisme, els sentiments espanyols, l'expansió vital, etc. I de denigrar, a l'altre extrem, tot allò vinculat a l'antic règim republicà: el pluralisme, la aconfessionalitat i l'ateisme, el liberalisme, la modernitat, el progrés, l'ascens social i cultural de les masses, etc.

LLENGUATGE

S'ha dit que el «llenguatge feixista, com tots els llenguatges totalitaris, gira entorn d'una sèrie d'oposicions d'ordre «moral» com *bo* i *dolent* on el bo s'identifica amb els seus addictes, les seues institucions, els seus àmbits, creats per ells..., i dolent és l'altre»,⁽¹⁷⁾ i que per tal de remarcar aquest contrast fa servir l'engrandiment adés en sentit positiu si es refereix als personatges i valors considerats productius per a la consolidació de la comunitat catòlica i nacional i adés en sentit negatiu, en cas contrari.

Doncs bé, als textos que estudiem, construïts moltes vegades en forma de lloances a les grans personalitats del règim, hi trobem sovint expressions hiperbòliques destinades a presentar els grans artífexs de la victòria (i determinats personatges del seu àmbit familiar) com éssers mítics i providencials gràcies als quals ha estat possible el retrobament amb la «Santa Tradició». El general Franco, per exemple, és vist com el «Modern Sant Jordi de l'Espanya eterna», o com la personificació del déu de la guerra: «I tot degut a un home que el genit de la guerra, / de Mart lo gloriós Art, en ell ferm s'encarná», i en altres circumstàncies com el «Sol del Cel» sense el qual «tot és depravació i complot, / cervells alcoholisats, / crits de desemparats». Tampoc no hi manquen atribucions més corrents del tipus: «gran guerrer i home exemplar», «general molt valent i molt cristià», «guia providencial», «caballer espanyol», «Cabdill invicte», «Lluminar de nostra Història!», «Caballer de l'arrogància» a qui «Les aures llevantines te saluden bras en alt», etc.

La seua filla, «Carmencita Franco Polo» —com és al·ludida a les «Endreces» florals—, que gairebé no va servir de font d'inspiració dels poetes feixistes espanyols, esdevingué, en canvi (a causa del seu nomenament com a Regina l'any 1940), tema predilecte dels lletraferits ratpenatistes, els quals li dedicaren metàfores tan artificioses i coentes com: «Raig del Sol del Cel», «lluminós Estel», «emblema puríssim d'una potent raça», «Embaixadriu sorgida del calcer d'una ròsa», etc.

José María Pemán, a qui l'Ajuntament de València havia lliurat un per-

(17) Sebastià SERRANO, *Literatura i teoria del coneixement*, Barcelona, Laia, 1978, p. 127.

gamí amb la dedicatòria «A Pemán, Poeta y Caballero, Hidalgo y Cristiano, artista y orador, encarnación de la raza hispana, etc.»⁽¹⁸⁾ i que Lo Rat-Penat havia designat com a Mantenedor als Jocs de 1941, és també elogiat i homenatjat en aquests poemes amb les expressions: «Perínclita figura del verb, fet filigrana», «hom il·luminat», «Quixot», faller ideal «Tu si qu'eres fallero; a tu ningú te guanya / cremant inútils trastos, poltrones i ninots», defensor insubornable de la «Patria»...

Altrament els dirigents i militants antifeixistes hi són sistemàticament insultats i caracteritzats com agents de Satanàs, «polítics rastres», «malahits botxins», «pèrfida calanya», «humana escòria», etc. I el comunisme és, al seu torn, objecte de nombroses metàfores apocalíptiques com: «fiera infernal», «hidra verinosa», «bèstia septicéfala», «Eterna nit de punys tancats»,...

Són també característiques de l'estil dels poemes franquistes valencians: *a*) les referències a determinats passatges i personatges de l'Antic Testament, com l'episodi del culte al «Vedell d'Or», símbol en aquests papers de l'avidesa materialista i de la depauperació espiritual de la societat; la comparació de Franco i de la República amb David i Goliat, respectivament; *b*) les repeticions, fins a la sacietat, del trilema franquista: Espanya Una, Gran i Lliure, canviat d'ordre segons les necessitats de la rima i representat, en alguna avinentesa, amb la variant de: Pia, Docta, Gloriosa i Immortal. Altres vegades, però, se reforça amb les qualificacions complementàries de Catòlica i Imperial; *c*) les enumeracions interminables de topònims i de noms cèlebres, referits, els uns, a les batalles en defensa de l'Imperi i de la integritat geogràfica «nacional» i relacionats, els altres, amb les glòries guerreres i literàries de la Història d'Espanya; i *d*) les desqualificacions tendencioses de forma que les aspiracions republicanes i democràtiques hi són titlades de «passions grolleres» i d'enganys per a «desjoventuds d'Espanya».

Comptat i debatut, es tracta, com ja hem indicat, d'un llenguatge concretitzat entorn de la dicotomia: exaltació/menyspreu o fanatisme/detracció. I que apareix, a més a més, farcit d'arbitrarietats mètriques, expressions arcaïtzants, castellanismes fonètics, lèxics, morfològics i sintàctics amb els quals no sols denotaven llur ancoratge vuitcentista i indiferència per la dignificació de l'idioma, ans també llur esperit de dependència de les consignes dels jerarques que en tot moment encoratjaren, com sabem, l'empobriment i degeneració de les cultures no oficials.

CONCLUSIONS

Ben probablement aquests papers (una cinquantena en total), ni per la qualitat dels autors, ni per llurs mèrits literaris intrínsecs, ni tan sols pel valor testi-

(18) «Las Provincias», 2-VII-1939.

monial i sociològic que representen, mai no formaran part de cap antologia de la poesia catalana de postguerra. Tanmateix, era el nostre deure rescatar-los de l'oblit en què havien romàs fins a hores d'ara, per simple curiositat i per esclarir, també, determinats aspectes de la història del valencianisme ratpenatista generalment poc coneguts.

Tenien raó les acusacions formulades al començament sobre llur mediocritat. Es tracta d'una poesia essencialment pamfletària al servei, com hem vist, de la causa de la reacció espanyolista i antidemocràtica, però, calia dedicar-hi un mínim d'atenció i d'espai, si més no, per demostrar la servitud i capacitat de claudicació del «valencianismo bien entendido».

SANTI CORTÉS
(Universitat de València)
ANNA CATALUNYA
(Universitat de València)

APÈNDIX

TEXT I

RECORDANÇA

Vulguera qu'Espanya
tornara a aquell temps
de magnificència
i esplèndit relleu,
en qu'era invencible,
i en ares del bé,
lliuraba batalles
per tots els indrets.

Vulguera reviuere,
pel seu valiment,
els fets que l'història
d'Espanya conté,
i escriure epopeies
en versos replets
d'armònics sonidos
i multipls encerts.

Espanya!... La noble,
la hidalga, que feu
favors i li daren
disgusts com aquell
en que per sorpresa,
a traició evident,
Gibraltar ocupa
l'exercit anglés.

Bressol de famosos
artistes, guerrers,
homens de sapiensa
tan doctes i experts,
que al mon aombraren
amb lo seu talent,
donant-li a la Pàtria
fulgor esplendent.

Entre altres mereixen
remonbrança: Ortells,
Murillo, Lafuente,
Quevedo, Llorens,
Cervantes, Mariana,
Lope, Montanyés,
Calderón, Zorrilla,
Mateo, Gisbert...

Cristófol Colón!...
Qui no s'extremeis
de goig amb la gesta
del gran genovés?
A Espanya adjudica
molts amplis terrenys
assolits amb l'èxit
del descobriment.

Que importa no haja
tengut ací el bres?
Espanya es la Pàtria
qu'els seus sentiments
inspira, i li dona



motius d'apogeu.
Per això en el nombre
dels fills, el contém!

Núñez de Balboa,
Ruiz, Hernán Cortés,
Pere de Valdívia,
Pizarro —Francesc—,
Mendoza, Alderete...
i altres venturers,
completáren l'obra
del engrandiment.

Recordança eterna
als invictes reis
Alfons desé, El Sàvi;
en Jaume primer
d'Aragó, Pelai,
Ferran e Isabel,
El Sit i quants altres
obraren amb seny!

Llaor a aquells homens
qu'en Pavia, Uclés,
Sant Marzal, Otumba,
Tolosa, Bailén,
Clavijo, Simanques,
Zúbia, Guadalet...
pergueren la vida
de faisó cruel!

L'història está plena
d'heroics moments
que a Espanya acimaren
a lloc prominent:
Sagunt i Numancia
son proves patents
de les qualitats
nobles, dels fills seus.

Hi ha que recordar-los;
cal tindre presents

a Daoiz i Velarde,
Nonat Berenguer,
Pere de Guzmán,
Loyola, Roger,
El Gran Capitá,
Armengol d'Urgel,...

Didac Perez Vargas,
Fadrique, Boneu,
Joan de Benavides,
Castro, Conceller
Desvalls, Navarrete,
Vilora, Marqués
de Santacruz, Hugo,
Moncada, Borrell...

Son tants, que tindria
qu'emplenar molts plecs,
i el lloc pa esta mena
de treballs es breu.
Per ço el meu proposit
queda, amb el ofec
del temps i l'espai,
quelcom incomplet.

.....

Belles recordances
d'esdeveniments
gloriosos, que feren
a Espanya potent.
Mirant-nos en elles
potser que pugue'm
UNA, GRAN I LLIURE
vore-la en poc temps.

Anònim
(Jocs Florals 1940. Inèdit)

TEXT II

FRANCO

(La lliberació triomfal)

Alvança'l segle xx. Se desbordaren
les aigües turbulentes i podrides
i es veren nostres terres d'or sumides
en l'horror en que, al fi, les anegaren

¡Franco surgix, en quan sos ulls miraren
de la Patria les galtes dolorides
i en son cor les espases infundides!
I un alent nou els cels li contrastaren!

...Valencia màrtir ab pasió el delera...
En la ergàstula el Poble ab fe l'espera
a sa Verge pregantli la victoria...

De sobte: «El triomf de Franco!» diu la Fama,
i, «Franco! Franco! Franco!» tot aclama...

I FRANCO ES LLUMINAR DE NOSTRA HISTORIA!

Anònim
(Jocs Florals 1942. Inèdit.)